

Ten eerste

Een beroepsduiker van het bedrijf Hercules wordt bij de Volkeraksluizen geholpen bij het aantrekken van zijn uitrusting.

Foto Marcel van den Bergh / de Volkskrant

Oefenen, oefenen, oefenen. Want mens

Reportage Professionele duikers

Er wordt heus weleens een regeltje overtreden, erkennen beroepsduikers, maar ze zeggen er alles aan te doen om de risico's zo klein mogelijk te houden.

ten. 'Het is een oefening. Als het hem nu alleen lukt, gaat het straks met z'n tweeën, als het er echt op aankomt, alleen maar beter.'

Oefenen, oefenen, oefenen. Wachcommandant Marc Grijsenhout van de brandweer Schiedam kan het niet vaak genoeg zeggen. 'De menselijke factor is de zwakste schakel bij het duiken. De risico's kunnen we verkleinen door te trainen en te herhalen.' En dus staat er drie keer per week een trainingsduik gepland door de Schiedamse brandweer, onderdeel van de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond.

De voltallige ploeg, acht man sterk, staat met hoogwerker, tankautospuit, de whisky-oscar, zoals de bus met duikspullen in brandweertermen heet, en de bus met reserveduikspullen aan de kade van de Merwehaven op de grens van Schiedam en Rotterdam. Het

zou niet de eerste keer zijn dat een duik oefening moet worden afgebroken omdat een brand natuurlijk voortgaat. Dan rukken de brandweerlieden uit en worden de busjes met duikspullen later opgehaald.

Professioneel duiken gebeurt vaak onveilig, concludeerde de Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid onlangs. Tijdens inspectie van 73 duikbedrijven werden bij liefst tweederde (48) overtredingen geconstateerd. De ernstigste waren duiken met een onvolledige ploeg, al dan niet onvoldoende gecertificeerd of duiken op een gevaarlijke arbeidsplaats. Soms ging het om kleine onvolkomenheden in werkinstructies.

Specifieke cijfers over de betrekkelijk kleine professionele duiksector ontbreken. In Nederland krijgen er op zeven miljoen werknemers jaarlijks

230 duizend een arbeidsongeval, dat zijn er ruim zeshonderd per dag. Tachtig tot negentig keer is de afloop fataal, dat zijn bijna twee doden per week, meldt het RIVM, het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu. Deze eeuw zijn vier brandweerdikers om het leven gekomen tijdens hun werk. De laatste staat iedereen in de duiksector op het netvlies gebrand. De brandweer had een slachtoffer uit een te water geraakte auto gered, maar het ging mis bij de poging de auto te zekeren voor de berging. Een taak die eigenlijk niet door de brandweer wordt uitgevoerd.

Papieren controle

De inspectie houdt ons scherp, zegt Leo Lagarde, voorzitter van branchevereniging NADO Iaconiek. Hij kan zich niet vinden in de kritiek van de inspectie dat duiken vaak onveilig gebeurt. 'Het

was vooral een papieren controle. Het gaat uiteindelijk toch om de menselijke factor. Duiken is een riskant beroep. Maar als je weet waar je mee bezig bent, is autorijden gevaarlijker.'

'Misschien lijkt het dat we vallen over iets kleins, maar duiken is gevaarlijk, elke tekortkoming kan fataal zijn', zegt de woordvoester van de inspectie. 'Als er iets gebeurt, bepaalt een arts mede op basis van de duikgeschiedenis van het slachtoffer zijn behandeling. Heeft die zijn duiklogboek niet volledig ingevuld, dan kan dat er toe leiden dat een verkeerde behandeling wordt gegeven.'

Het rapport van de inspectie maakt schichtig in de kleine wereld van professionele duikers. Meekijkers zijn aanvankelijk welkom, bijvoorbeeld bij het controleren van een silo waarin het bluswater van een sprinklerinstallatie

Advertenties

Groot aanbod fly-drives Italië, 9 dagen v.a. € 699,- p.p.

SICILIË

Vlucht Amsterdam - Palermo en Catania - Amsterdam, 8 overnachtingen in agriturismo, 8 dagen autohuur. Ook autorondreizen en fly-drives naar Toscane, Umbrië, Lazio, Apulië. Nieuw, fly-train arrangementen! Wij zijn de specialist op het gebied van fly-drives en rondreizen. Met verblijf in authentieke hotels en Agriturismo!

www.intermezzotravels.nl
info@intermezzotravels.nl
telefoon: 085 27 381 13

intermezzo
travels

PUBLIC SPIRIT

Voor Tinteltuin
Kinderopvang zoekt
PublicSpirit een

Directeur- Bestuurder

Kijk op www.publicspirit.nl
Informatie: mw. Dorris Spaans

BeteoR
MENS EN ORGANISATIE

BeteoR zoekt voor SOML een

Locatiedirecteur SG Sint Ursula Horn S14 CAO-V0

Informatie: www.beteor.nl

Ten eerste

Het afgelopen weekeinde kwamen twee sportduikers om en onlangs constateerde de arbeidsinspectie dat er bij tweederde van de professionele duikbedrijven regels worden overtreden. Hoe gevaarlijk is het eigenlijk onder water en wat kan er worden verbeterd?

Reconstructie Dodelijke duikongevallen

Met de leeftijd nemen de risico's toe

Als Alice van Laar (64) 5 meter onder de waterspiegel een decompressiestop maakt, lijkt er nog niets met haar aan de hand.

Het is zondagmiddag en de leden van het expeditie-team van stichting Duik de Noordzee hebben op ruim 30 meter diepte foto's en films gemaakt bij het 'Poppetjeswrak'. Tijdens de duik is het zicht prima geweest en de leden zijn enthousiast over beelden die ze hebben gemaakt en de troep die ze hebben verwijderd van het wrak.

Het Poppetjeswrak is een stoomklipper die ruim 90 kilometer ten westen van IJmuiden op de Bruine Bank ligt. Het gezonken schip staat bekend als een van de spectaculairste duiklocaties in de Noordzee omdat de steven uit de zeebodem omhoog prikt en de omgeving van het wrak is bezaaid met glaswerken en keramieken souvenirs, 'de poppetjes'.

Wachtend aan de duiklijn maakt Van Laar, die al honderden duiken op haar naam heeft, nog wat handgebaren met andere duikers. Maar als zij enkele minuten later aan de oppervlakte ligt, is zij bewusteloos. Direct in

de rubber bijboot beginnen de EHBO'ers met hartmassage en aan boord van het expeditie-schip Commandant Fourcault proberen expeditieleden haar bij kennis te krijgen met een aed en zuurstof. Het mag allemaal niet baten, op weg naar de kust overlijdt ze in de traumahelikopter.

Alice van Laar is niet de enige sportduiker die afgelopen weekend in Nederlandse wateren om het leven komt. Ook in het Zeeuwse Grevelingenmeer loopt een wrakduik fataal af. Adrie Wattel (59) raakt zaterdagmiddag al tijdens de afdaling naar de Serpent kwijt in het troebele water. Het schip is enkele jaren geleden speciaal voor duikers afgezonken op een diepte van ongeveer 19 meter voor de kust van het plaatsje Scharendijke.

Een dag later vindt een duikteam van de marine het lichaam van Wattel terug met behulp van speciale sonarapparatuur. De Barnevelder, eveneens een geoefend duiker en lid van de Amersfoortse duikvereniging Aqua-Holic, ligt dood voor de boeg van de Serpent. Een schouwarts stelt later vast dat hij door hartfalen om het leven is gekomen.

De twee duikongevallen roepen de vraag op hoe het is gesteld met de veiligheid van de duiksport in Neder-

Duikongevallen

land. 'De precieze toedracht van de twee ongelukken wordt nu door de politie onderzocht. Of de duikers zich aan alle protocollen hebben gehouden, is nog onduidelijk', zegt bestuurslid Sander Kool van de Nederlandse Onderwatersportbond (NOB). Maar hij heeft geen aanwijzingen dat het aantal duikdoden de laatste tijd toeneemt. 'Er wordt de laatste jaren steeds meer gedoken, maar het aantal

Wij eisen nu dat duikers na hun 50ste jaarlijks medisch worden gekeurd

Sander Kool bestuurslid Nederlandse Onderwatersportbond (NOB)

meer kans op hart- en vaatproblemen als je ouder bent. En als je dat onder water overkomt, is de kans dat het slecht afloopt natuurlijk aanzienlijk.'

Ook arbo-arts Saekle Hoitinga, die veel medische keuringen voor duikers doet, ziet dat duiken riskanter wordt op hoge leeftijd. 'Juist zeer ervaren duikers onderschatten weleens dat de conditie met het klimmen van de jaren snel afneemt.' Vooral bij diepe duiken met koud water en stroming moet je lijf een flinke inspanning leveren, zegt Hoitinga. 'Naast hart- en vaatproblemen zijn ouderen op diepte ook gevoeliger voor stikstofnarcose.'

Bij de NOB is de vergrijzing van de duikwereld al langer een punt van aandacht', zegt Kool. 'Wij eisen inmiddels dat duikers na hun 50ste jaarlijks medisch gekeurd worden om eventuele gezondheidsproblemen op tijd op te sporen. We moeten zien of we naar aanleiding van deze ongelukken onze protocollen verder zullen aanpassen.'

Het expeditie-team van Duik de Noordzee Schoon is op verzoek van de familie van Alice van Laar inmiddels alweer uitgevaren om nieuwe wrakken van rotzooi te ontdoen.

Tjerk Gualthérie van Weezel

is de zwakste schakel

wordt opgeslagen. Maar het bedrijf haakt af omdat het bang is dat het de reputatie van klokkenluider krijgt. 'Er moet een reserveduiker klaarstaan voor geval van nood. Iedereen weet dat er bedrijven zijn die daarop bezuinigen. Maar het zijn echt uitzonderingen', zegt een eigenaar van een duikbedrijf die niet met zijn naam in de krant wil.

In de kolk voor de pleziervaart van de Volkeraksluizen speurt beroepsduiker Paul de bodem af. Zijn bewegingen op 6 meter diepte zijn duidelijk zichtbaar op de monitor aan boord van het schip van Hercules Duik- en Service-bedrijf uit Tiel. Grote stenen, autobanden, complete takkenbossen en stukken staalkabel verzamelt hij om aan boord te laten takelen. Via de *umbilical*, de navelstreng voor ademlucht, verlichting en video, heeft hij aanhoudend contact met duikploegleider Sascha en tweede duiker Emanuel. De duikploegleider vraagt om een extra inspectie van de drempel bij de sluisdeuren. 'Die zou niet zo vies moeten zijn.' Even later: 'Alles ziet er goed uit. Niets dat de sluisdeuren zou kunnen beschadigen.'

Ja, ook Hercules is een van de duikbedrijven waarbij de arbeidsinspectie een tekortkoming constateerde. 'Dat kan ook niet anders als er op bijna iedereen iets valt aan te merken', zegt commercieel directeur Stijn Heerink. 'We moesten de werkinstructie aanpassen. Het ging om een verwijzing naar een document voor het onderhoud van de duiksystemen. Klein, maar misschien moet de inspectie wel zo precies

zijn, juist om het duiken veilig te houden. De klus van vandaag is redelijk overzichtelijk. Maar werken onder water is echt iets anders dan werken op een bouwplaats.'

De duikklus in de Volkeraksluizen, Europa's grootste en drukst bevangen sluisencomplex, is tot in de puntjes voorbereid. Met sonar zijn de obstakels in kaart gebracht. De sluisen landinwaarts blijven dicht zo lang er wordt gedoken. Aan de zeekant houdt de scheepvaartbegeleider met z'n bootje de wacht. Hij dirigeert later een jacht dat de stremmingsmelding heeft gemist naar de aanlegsteiger. Hij kan uitwijken naar de sluisen van de binnenvaart of wachten tot de duikers klaar zijn. Want eigenlijk maakt dat laatste de duikklus speciaal, zegt Heerink. 'Van tevoren hebben we alles goed in kaart gebracht. Het zicht is goed, de diepte is

gering. Het enige spannende is eigenlijk dat opdrachtgever Rijkswaterstaat wil dat de scheepvaart vanaf vier uur weer door de sluisen kan.'

Hygiëne

Op de kade aan de Merwehaven wordt een kist met reserveduikspullen uit de bus getild om te laten zien dat de kritiek van de arbeidsinspectie ter harte is genomen: de duikmaskers zijn nu in plastic verbakt met het oog op de hygiëne. Klein bier, vinden ze eigenlijk bij de brandweer. Ze weten dat de risico's in elk geval op papier zo veel mogelijk zijn uitgesloten. Het duikgebied moet bijvoorbeeld zo goed mogelijk in kaart zijn gebracht. Toch verandert de situatie dagelijks, zegt brandweerman Bert Sieders. 'De scheepvaart woelt de bodem om. Door steeds op een andere plek te oefenen, proberen we bij te blijven, maar dat lukt nooit helemaal. Komt een duiker in een sloot in nood, dan kan hij bijna altijd gaan staan. In de haven blijft het riskanter. Hoe beter je geoefend bent in wat je moet doen, des te kleiner de kans dat er iets misgaat als het er echt op aankomt.'

'Slachtoffer gevonden', meldt Paul na tien minuten, ruim binnen het 'gouden' uur waarbinnen nog kans op overleving is. Risico's uitsluiten gebeurt ook aan de kade: hoge stoepen en drempels die voorkomen dat auto's te water raken. Sieders: 'We rukken vaker uit om bij mooi weer mensen van het water te halen dan dat een auto te water raakt. Er zijn dus meer manieren om de veiligheid te vergroten.'

Misschien moet de inspectie wel zo precies zijn, juist om het veilig te houden

Stijn Heerink directeur duikbedrijf

Een duiker van de Rotterdamse brandweer wordt met behulp van een hoogwerker te water gelaten. Foto Marcel van den Bergh / de Volkskrant